

VILÁGSZEMLE

Irta: Sulhof József

Jugoszlávia minden tekintetben céltudatosan halad a demokratizálás és fejlődés útján és ebben nem tudják sem meggátolni, sem megzavarni a fasizmust egykor hatalomra segítő erők, amelyek most újból azon fáradoznak, hogy a reakció uralmát visszaállítsák. Az utolsó hat héthben Jugoszlávia újabb évjártok leszerelését rendezte el. A Köztársaság napjának megünneplésével egybefűzte a demokratikus fejlődés fontos intézkedéseit. A nagy Októberi forradalom évfordulóján, november 7-én felavatta az európai újjáépítés önkéntes munkájának legnagyobb teljesítményét, az Ifjúsági Vasútvonalat Hazánk a nemzetközi fórumok előtt egyre nagyobb megbecsülést vív ki békés építő munkájával. A Beogradban megtartott szláv kongresszus keretében a szláv népek nagy összefogása jött létre annak biztosítására, hogy — mint Titó marsal mondta — soha többé meg ne ismétlődhessék az a tragédia, amely a második világháborúban érte a szláv népeket és a világ minden szabadságszerető népét.

Miatt Jugoszlávia a Balkánon fáradozik a biztonság és nyugalom megteremtésén, a Szovjet Szövetség világviszonylatban teszi ugyanezt és erre irányult minden fáradozása, különösen az Egyesült Nemzetek newyorki nagygyűlésén. A sokféle szerteágazó bizottsági munkákban a Szovjetunió mindvégig megtartotta kezdeményező szerepét és a nagygyűlés két legfontosabb indítványa a szovjet delegáció műve. Az egyik indítvány az általános leszerelés végrehajtását, továbbá az atomerők katonai felhasználását és minden tömegvilkosságra alkalmas fegyvernem használatának megtiltását célozza. A másik indítvány közelebbi célt igyekszik megvalósítani. Nevezetesen azt: adjanak számot az Egyesült Nemzetek a nem-elleneséges államokban állomásozó megszálló csapatokról. A beérjesztett indoklás szerint ennek az utóbbinak is igen nagy jelentősége van, mert ma, másfél évvel a háború befejezése után, még mindig állomásoznak szövetséges csapatok, szövetséges országok területén és ezzel politikai és gazdasági nyomást gyakorolnak a megszállott országok népére. Az eljárás súlyos következményei különösen megmutatkoznak Görögországban, Palesztinában és Egyiptomban, a Távolkeleten pedig Kínában. Minden országban forrongást, Görögországban és Kínában polgárháborút támaszt az a körülmény, hogy a fegyveres támogatásban részesülő fasizta kormányzatok erőszakkal nyomják el a nép szabadságtörekvéseit. Ezek a megszállások létszámukban és összefüggésben állanak az angol és amerikai imperialista világuralmi törekvésekkel. Ezzel magyarázható, hogy a szovjet delegációnak következetes, erélyes harcot kellett vívnia a bizottságban indítványának érvényesítéséért. Az angol és amerikai, valamint a többiek függő államok delegátusai ugyanis nem mertek nyíltan szembehelyezkedni az ellenőrzéssel, hanem úgy akarták kijátszani azt, hogy módosító indítványokkal elvették az erejét. A kiegészítő indítványok értelmében a szövetséges területeken állomásozó csapatokon kívül be kell jeleníteni a volt elleneséges területeken álló csapatok adatait, sőt az otthon fegyverben tartott csapatok létszámát is, amékkül azonban, hogy — mint a szovjet delegáció kívánta — a csapatok felszereléséről felvilágosítást nyújtanának. Mindez olyan körülménnyé teszi az ellenőrzést, hogy arról a gyors eljárásról, amire a szovjet javaslat törekedett, többé szó sem lehet. Az angolszászoknak nyilván időnyerés volt a célja és ezt a bizottságban szavazógépezetük révén elérték.

Az általános leszerelés szintén olyan kérdés, amivel nem mertek nyíltan szembehelyezkedni a fegyvergyárak ügynökei: az angolszász delegátusok. A javaslatnak éppen az a legnagyobb jelentősége pillanatnyilag, hogy nyílt színvalásra kényszerítette az angolszászokat. Mostov azzal fegyverezte le végkép

a megkísérölhető ellenállást, hogy felajánlotta, ne a szovjet javaslatot, hanem az amerikai leszerelési indítványt vegyék tárgyalási alapul és a szovjet delegáció csupán kiegészítő javaslatokat terjesztett elő. Az angol és amerikai delegációk számára ezzel lehetetlenné vált, hogy az általános leszerelés ellen állást foglaljanak, vagy bármit is szervezeten cselekedjenek. Ezekről a kísérletekről természetesen így sem mondtak le, de a politikai bizottság végül mégis elhatározta, hogy megkezdik az általános leszerelést, mint a nemzetközi béke és biztonság egyik legfontosabb lépését és záros határidőn belül meg kell tenni a jelentéseket a Biztonsági Tanácsnak, hogy az kidolgozhassa a maga tervezetét.

A demokráciák következetes harca a reakciós erők ellen a két javaslat révén óriási jelentőségű győzelmet aratott, elsősorban azzal, hogy áttörte az angol és amerikai hírszolgálat hazug híresztelésekből, és félrevezető cikkekből vagy elhallgatásokból teremtett vasfüggönyét. Az amerikai lapok kénytelenek elismerni, hogy az amerikai közvélemény a szovjet delegációnak a nagygyűlésen tanúsított magatartásán keresztül, szerzett először tudomást arról, hogy a Szovjetunió valóban a világ legdemokratikusabb országa és minden eszközzel a béke, biztonság és nyugalom megteremtésén fáradozik, mert tudja, hogy a népek milliói ezután áhítoznak. A reakciós nemzetközi politika élharcosai ennek nyomán nagyon erélyes figyelmeztetést kaptak. Bevin külpolitikájával szemben az angol munkáspárt képviselőinek soraiban kitört a lázadás és a kormány olyan szorult helyzetbe került, hogy saját munkáspárti képviselőivel szemben csak a konzervatív párt szavazataival tudta biztosítani hatalmának megtartását. A forrongás tovább lappang és magában a munkáspártban egyre nehezebbé válik a kormány helyzete annak a külpolitikának a következtében, amely most már Anglia külpolitikájában is érezteti hatását. Byrnes számára először a november első napjaiban megtartott amerikai választások jelentettek győzelemzetést.

A választások hosszú sorozatát a november 5-én megtartott amerikai kongresszus választások nyitották meg. A választásokon a republikánus párt győzött a demokrata párttal szemben, de a választási részvétel mindössze 44 százalékos volt. Ez azt jelenti, hogy Amerika 90 millió választój közt 50 millió nem akart szavazni, mert jól tudja, hogy a két párt közül egyik olyan, mint a másik: mind a kettő kizárólag a nagytőke, az ipari és pénzmágnások érdekeit képviseli és semmi köze ahhoz a politikához, amelyet az elhunyt elnök, Roosevelt képviselt. Jellemző az amerikai demokráciára az is, hogy a déli államok legtöbbször alig adtak le szavazatot. Ezekben az államokban a megváltási díj rendkívül magas és a hatalmas dolgozó tömegek nem tudták megfizetni azt a jogot, — a nép legelőnyösebb jogát — hogy szavazhassanak. Byrnes tehát számokban kimutathatóan nem az amerikai nép széles rétegeit, hanem csak annak kisebbségét képviseli.

Erélyes figyelmeztetést jelentettek a nyugati ál-demokráciák számára a francia és a kelet-európai választások. Franciaországban az első rendes nemzetgyűlés választásain a Kommunista Párt nagy győzelmet aratott és a nemzetgyűlés legerősebb pártjává vált. A népnek ezt a döntő jelentőségű akarat nyilvánítását egyáltalán nem lehet alkalmiszerűnek tekinteni, mert a november második felében megtartott választásokon, a Köztársasági Tanács elektorainak választásain, a Kommunista Párt ugyanolyan helyzetű előnyhöz jutott és ezután érdemleges tanácskozásokat kezdhett a Szocialista Párttal a munkáspártok szoros együttműködésének megteremtésére. A Szocialista Párt vezetői, Leon Blum és társai megkísérelték megakadályozni az együttműködést, de három és fél ezer szavazattal, mindössze nyolcszáz ellenében, a delegátusok óriási többsége az együttműködés mellett foglalt állást és ennek előrejelhetőleg rövidesen meglesz az eredménye.

Jugoszláviában is lefolytak a választások. Október 13-a és november 10-e között mind a hat népköztársaság megválasztotta alkotmányozó nemzetgyűlését és a választásokon a Népfront a szavazati részvétel számárányainak tanúsága szerint óriási győzelmet aratott. A szavazásban mindenütt 92 százalékon felülj tömegek vettek részt. Romániában is megtartották a választásokat és habár az angolszász hatalmak az utolsó pillanatig mindent elkövettek a román közvélemény és népakarat befolyásolására, a legelképesztőbb eszközökkel sem tudták megakadályozni: a demokratikus blokk: dr. Groza Péter kormányának óriási győzelmét. Az ellenzék úgyszólván teljesen megsemmisült, mindössze 32 mandátumhoz jutott. Ha figyelembe vesszük, hogy a demokratikus blokkot támogató romániai Magyar Népi Szövetség egymaga 29 mandátumot szerzett, az ellenzék szerepe teljesen megszűnt. Hasonló eredményekre vezettek a bolgár Nagy Szobranye választásai, ahol a Hazafias Arcvonal győzelme mért döntő csapást a belső reakcióra és súlyos csapást a nemzetközi reakcióra. A választási eredmények alapján dr. Groza Péter kormánya újjáalakult és a kormányban a négy párt: Földművesfront, Kommunista Párt, Szocialista Párt, Tatarescu-féle Szabadelvíví Párt négy-négy tárcát kapott. A legfontosabb tárcákat a Kommunista Párt szerezte meg. A bolgár Nagy Szobranye kikiáltotta a köztársaságot és Dimitrov Georgit, a Munkás (Kommunista) Párt vezérét, a Hazafias Arcvonal életrehívóját bízta meg a kormány megalakításával.

Mialatt az Egyesült Nemzetek nagygyűlése tanácskozott és a világban a demokratikus fejlődésnek ilyen fontos eseményei játszódtak le, a Külügyminiszeri Tanács is folytatta munkáját és létrejött a megegyezés, amelynek alapján elkészültek a békeszerződések az öt volt csatlós állammal. A kezdeményező fél mindvégig a szovjet delegáció volt, amely engedékenységet tanúsított, anélkül, hogy a demokrácia elveit feladta volna és szívósságával hasonló engedékenységre kényszerítette az angolszászokat is. Az eredmény azonban még így sem kielégítő Jugoszlávia számára, mert a jugoszláv kormány elfogadhatatlannak tartja az u. n. »francia« határvonalat Jugoszlávia és Olaszország között, továbbá az olasz és a bolgár békeszerződésekben megállapított hadikárpótlási tételeket. Jugoszlávia előre bejelentette, hogy nem ír alá olyan békeszerződést, amelynek feltételeit hozzájárulása nélkül állapították meg és a jugoszláv kormány e tekintetben következetes marad. A békeszerződések aláírását február 10-ére tűzték ki Párisban, de Jugoszlávia a jelenlegi feltételeket nem tartja elfogadhatóknak.

A görögországi polgárháború, amely most kétséget kizáró bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a görög királypárti fasiszta rendszer és uralom veszélyt jelent a nemzetközi békére. A polgárháborúban, amelyet a fasiszta terror angol és amerikai támogatással idézett fel, a demokratikus seregek diadalmasan nyomulnak előre az ország minden részében. Calderisz minisztereinek kénytelen volt segítséget kérni és hogy az angol és amerikai beavatkozást indokoltá tegye, hazug vádat emelt szomszédai, Jugoszlávia, Bulgária és Albánia ellen, azt állítva, hogy ezen országok területén képezik ki a demokratikus seregek partizánjait. A panaszt végül a Biztonsági Tanács elé terjesztette, amelytől vizsgálat elrendelését kérte. Maga az amerikai sajtó is felháborító üzeneteknek nyilvánítja a görög kormány lépéseit.

A nemzetközi reakció befolyása érvényesül a magyarországi reakció magatartásában is, amely a kormánykoalíció súlyos válságára vezetett. A baloldali pártok a legerélyesebben felléptek a Kisgazdapárttal szemben és követelték a párt megtisztogatását, mert reakciós elemekkel nem lehet a reakció ellen harcolni. A Kisgazdapárti vezetőség megkísérli teljesíteni a követeléseket annál is inkább, mert az egyre növekedő drágaság miatt a munkásság is nagy tömegekben és eréllyel lép fel.